

OLAVI LEMPINEN

Suuremman Suomen puolesta

SS-mies

Aarre Jylhänmaan
palvelusvuodet

BAZAR

OLAVI LEMPINEN

Suuremman Suomen puolesta

SS-mies

Aarre Jylhänmaan
palvelusvuodet

BAZAR

Kartta alussa: Wiking-divisioonan eteneminen 1941

Helsinki–Turku–Danzing (nykyinen Gdansk) –Stralsund–Berliini–Heuberg. Sieltä Jylhänmaa jatkoi Wiking-divisioonaan liitettyjen muiden suomalaisten kanssa läpi Tšekkoslovakian Puolan alueelle.

Sotatoimien alettua Wiking-divisioonan kolme rykmenttiä, Germania, Westland ja Nordland etenivät kohti itää joskus myös eri reittejä käyttäen. Suoraan divisioonan johdon alaiset ilmatorjuntajoukkojen yksiköt suojasivat eri rykmenttien sotilasosastoja saamiensa käskyjen mukaisesti.

Saksalaisten hyökkäys päättyi talven tuloon vuoden 1941 lopussa Rostovin alueelle. Sieltä Jylhänmaa palasi Suomeen.

Kartta lopussa: Rintamatilanne vuoden 1942 lopussa

Vuonna 1941 päättynyt saksalaisten hyökkäys kohti itää alkoi seuraavana vuonna uudelleen. Eteläinen armeijaryhmä taisteli itsensä ensin 400 km:n päähän Kaukasukselle ja sieltä vielä 700 km Terekjoen toiselle puolelle Bakun öljykenttien tuntumaan, vain kivenheiton päähän nykyisen Tšetšenian pääkaupungista Groznyistä.

Kartassa on tilanne vuoden 1942 loppupuolella. Paksulla katkoviivalla merkitty rintamalinja kertoo saksalaisten olevan niin Leningradin, Moskovan kuin Stalingradin tuntumassa.

Niin lähellä, mutta niin kaukana.

Bazar Kustannus

© Olavi Lempinen ja Bazar Kustannus 2021

Kartat Hannu Linkola

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-325-8

Taitto Jukka Iivarinen / Vitale

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

Alkusanat.....	7
Kiitokset.....	9
1. Suomalaiset murhasivat toisiaan	11
2. Toisen maailmansodan valmistelu alkaa	20
3. Yllättäviä yhteistyökumppaneita	31
4. Maastamme tulee pelinappula	36
5. Aarre Jylhänmaan tarina alkaa	46
6. Hyvästit Suomelle.....	71
7. Suuntana sota	88
8. Hyökkäys alkaa	107
9. Lemberg – kauhujen kaupunki.....	125
10. Anne alkaa sylkeä tulta	142
11. Odottamattomia ongelmia	169
12. Kysymyksessä Euroopan kohtalo	187
13. Dneprin toiselle puolelle.....	213
14. Kuolema alkaa kolkutella.....	225
15. Kuollut herää helvetissä	249
16. Kylmyys tunkee kesäunivormuihin.....	262
17. Murhaajia ja sokerisotilaita	275
18. Käväisy Suomessa	286
19. Kuoleman tilastot.....	304
20. Suuntana Suomen armeija.....	322
21. Takaisin Saksaan	336
22. Hyökkäys Helsinkiin	348
23. Vainot pääsevät vauhtiin.....	360
24. Noitavainot alkavat uudelleen.....	390
Lähdeluettelo.....	415

ALKUSANAT

Aarre Jylhänmaa oli puolitoistavuotias, kun punaiset murhasivat hänen isänsä kansalaissodassa.

Keväällä 1941 hän kuului Saksaan lähteneiden vapaaehtoisten kolmanteen kuljetuserään. Muutaman päivän koulutuksen jälkeen Jylhänmaa liitettiin kohti itää suuntaavaan Saksan sota-voimien SS-divisioonaa Wikingiin.

Niin hänelle kuin muillekin tuli täydellisenä yllätyksenä moottorit särkevä pöly, vastustajan hirmutyöt ja valtava kuumuuden aiheuttama jano, jota ei voitu sammuttaa kaivoihin ammuttujen ihmisten vuoksi.

Tutkakoulutuksen Saksassa 1943 saaneena Jylhänmaa toimi Suomeen ja sen armeijaan palattuaan Helsingin suurpommitusten aikana Santahaminassa sijainneessa Ilmatorjuntarykmentti I:ssä.

Sodan loputtua hän joutui muiden entisten SS-miesten tavoin kokemaan monia vainoja, jotka huipentuivat yritykseen polttaa Jylhänmaa kiehuvalle vedelle.

Jylhänmaa ei koskaan voinut käsittää, mitä hän oli tehnyt väärin, kun lähti Suomen valtiovallan lähettämänä edessä odottavan suursodan kynnyksellä oppimaan sotataitoja ja uusien aseiden käyttöä Saksan armeijassa.

Jylhänmaa piti päiväkirjaa. Sen lisäksi tämän kirjan kerronnassa on hyödynnetty myös muutamien muiden suomalaisten kokemuksia Puolassa ja Ukrainassa vuonna 1941. Taistelut ja

erilaiset hirvittävyudet on pyritty kuvaamaan niin totuudenmukaisesti kuin se lähdeaineiston pohjalta on voitu tehdä. Muutamia kohtia on elävöitetty, erityisesti taisteluja koskien. Niistä aikoinaan tehdyt päiväkirjamerkinnot ovat olleet pelkistettyjä.

Tarkoitukseni on ollut kuvata rintamasotilaan elämää taistelujen keskellä niin kuin Jylhänmaa itse sen koki.

Sanasta sanaan siteeratut päiväkirjojen kohdat on erotettu muusta tekstistä kursivoinnilla, ja luvuissa 6.–24. historiallista taustaa Jylhänmaan kerrontaan antavissa tekstiosuuksissa on käytetty erilaista kirjasintyyliä.

Entä voidaan SS-sotilaan päiväkirjamerkinnot pitää luotettavana tietolähteenä? Viime aikoina ilmestyneissä kirjoissa ja niiden aikaansaamassa hälyssä sellaisia on pidetty suoranaissina aarteina, kuten televisiossa haastateltu Helsingin yliopiston dosentti Tuomas Tepora vahvisti eli että Wiking-divisioona oli osallistunut siviilien ja sotavankien teloituksiin ja suomalaisten olleen mukana tuolloisessa tuhoamissodassa.

Erään puolalaisen kirjasarjan alussa tekijä varoittaa suhtautumaan kriittisesti kaikkiin sotahistorian kuvauksiin, koska tuon historian ovat kirjoittaneet aina voittajat. Hän kehottaa kriittisyyteen myös omia kirjojaan kohtaan.

Minäkin kehotan samaa tämän kirjan käteensä ottaneelle. En tarkastele historiaa voittajan näkökulmasta.

Kehottaisin tiedostamaan myös sen, että olemme Suomessa luisumassa sellaiseen ilmapiiriin, jossa sananvapaus on vain samaa mieltä olevilla. Se tarkoittaa, että ihmisiä voidaan syyttää ja tuomita julkisessa sanassa ilman todisteita. Kuolleitakaan ei säästetä häpäisyyiltä, elossa olevista puhumattakaan.

Historiaa on ryhdytty kirjoittamaan uudelleen. Siinä totuuden kunnioituksella ei ole sijaa. Vuoden 2019 lopussa *Kansan Uutiset* -lehdessä nostettiin esille vankilajärjestelmän lakkauttaminen ja keskittyminen äärioikeistojahtiin.

KIITOKSET

Tätä kirjaa ei olisi kirjoitettu ilman Jaana Lehtosen sitkeyttä. Hän ei hellittänyt ideasta, jonka mukaan Aarre Jylhänmaan elämästä pitää kirjoittaa kirja.

Meni muutama kuukausi. Lopulta päätin aloittaa tämän ainutlaatuisen elämäkerran kanssa.

Vaikka *Suuremman Suomen puolesta* on merkitty minun kirjoittamakseni, todellisuudessa tekijöitä oli kaksi muutakin eli Jari Saurio ja Mika Hakanpää. Ilman heidän erittäin merkittävää työpanostaan koko jutusta ei olisi tullut mitään.

Materiaali perustuu Jylhänmaan elämäkertaan, jonka hän on sanellut yli kymmenelle magnetofoninauhalle. Osa pohjautuu hänen päiväkirjoihinsa, osa hänen muihin muisteluksiinsa ja eri henkilöille myöhemmin kertomiinsa seikkoihin. Oleellista apua on ollut myös Jylhänmaan aseveljien päiväkirjoista ja Jylhänmaan aikoinaan Mika Hakanpäälle kertomista asioista.

Jaana Lehtoselta saamani materiaali on helpottanut erityisesti Poria koskevien yksityiskohtien ymmärtämisessä.

Jylhänmaan sotatien kokonaisuuden hahmottamisessa on käytetty lähes kahtakymmentä eri teosta. Saksan itärintaman taisteluista on 80 vuotta. Niiden kuvauksissa on pyritty kertomaan asioista niin kuin todellisuudessa on tapahtunut.

Käsikirjoituksen etenemistä seuranneen ja sen oikolukeneen Anne Kostamon havainnot ovat ohjanneet tekstiä kansanomaisiin ilmaisuihin.

Kirjan loppuasua perustuu Reijo Telarannan huomioihin. Hänen ammattimainen osaamisensa näkyy koko ajan taustalla.

Esa Kelloniemi perehdytti minut Ilmatorjuntamuseossa saksalaisen 37 mm ilmatorjuntatykin käyttöön ja yhdessä Matti Kausalaisen kanssa ilmatorjuntaan yleensäkin.

Kustannustoimittaja Jukka Hartikaisen niin asialliset kuin kielellisetkin havainnot viimeistelivät käsikirjoituksen.

Kiitän lämpimästi myös seuraavia kirjan tekemisessä avustaneita henkilöitä:

Hannu Ahonen, Ville Hacklin, Eero Kausalainen, Kari Kuusela, Martti Merilinna, Timo Nordlund, Jari Oksman, Antti Pekola, Kalle Puhalainen ja Mauri Suo.

Ilman kaikkien näiden ihmisten työpanosta kirja ei olisi sellainen kuin se nyt on – kädessänne.

1.

SUOMALAISET MURHASIVAT TOISIAAN

Vanhus odotti vangitsijoita

Aarne tuijotti valkoista ovea. Hän oli avannut makuuhuoneen oven vuosien saatossa lukemattomia kertoja. Nyt sen tulisi avaamaan joku muu.

Vanhan miehen sydän hakkasi. Oven takana oli olohuone. Sen seinillä oli tauluja. Kukka-aiheiset olivat Aarnen itsensä maalaamia. Suuressa taulussa sohvan yläpuolella oli kuohuva koski. Joen uomaa reunustivat lumipeitteiset kalliot. Taulun oli tehnyt lahtelainen taiteilija Ismo Pyykkö.

Vasemman korvan kuulo oli vuosi sitten alkanut heikentyä. Se tuntui nololta ja nöyryyttävältä. Aarne käänteli päätään ja yritti erottaa ääniä eteisestä. Mitään ei kuulunut. Vallitsi täydellinen hiljaisuus.

Kotihoito oli tuonut päivällä ruoka-annokset. Aarne halusi heti syömään, ennen kuin hoitaja lähtisi. Hänen läsnäolonsa lisäsi turvallisuuden tunnetta. Hoitajat olivat ystävällisiä, mutta vilkuilivat usein kelloansa. Seuraava asiakas varmaan jo odotti.

Vessassa käyminen oli pelottavaa. Tuntemattomat voisivat silloin yllättää ja syöksyä sisään. Olohuoneessa olevan television

katselemisen Aarne oli lopettanut vuoden vaihtuessa. Se oli vähentynyt vuosien saatossa muutoinkin uutisiin. Sotaelokuvia Aarne ei ollut katsonut kymmeneen vuosiin. Ne toivat uniin painajaisia. Aseveljet kuolivat uudelleen. Konekiväärisuihkut heittivät väänteleviä sotilaita ilmaan, kranaatinsirpaleet leikkasivat irti käsiä ja jalkoja. Ihmisen jäänteitä oli kiinni vihollispanssarien telaketjuissa. Selällään makaavan puoliksi auki olevat silmät tuijottivat jonnekin kaukaisuuteen.

Aarnen katse tavoitti hänelle tutun esineen. Vanha mies katselee vanhaa ajokkia hellästi. Jollei se olisi vuosikymmenten kuluessa muuttunut niin hauraaksi, Aarne olisi silittänyt sitä. Pienoismalli oli erittäin suurella tarkkuudella tehty. Se oli täsmälleen kuin oikea, sivuvaunuun kiinnitettyä ilmajäähdytteistä MG 34 -konekivääriä myöten. Kun ase on piippu ylikuumeni, se vaihdettiin muutamissa sekunneissa. Teoreettinen tulinopeus oli 900 laukausta minuutissa.

Aarnen vuoteen vieressä oli Zündapp KS 750 -moottoripyörän alkuperäinen käyttöohjekirja. Se kertoi moottorin olevan kaksisynterisen boxerin, jossa oli 26 hevosvoimaa. Maksimikierroksia oli 4000. Zündapp oli maasto-ominaisuuksiltaan loistava. Normaalien neljän maatievaihteen lisäksi siinä oli neljä maastovälitettävää vaihdetta. Pyörässä oli peruuttamista varten myös pakki.

Sivuvaununkin pyörä oli vetävä. Erillisellä vivulla sai päälle lukituksen, jolloin moottoripyörän takapyörä ja sivuvaunun pyörä olivat ikään kuin yhtä puuta. Zündappilla pystyi liikumaan kolme henkilöä, eli kuljettaja, tämän takana oleva ja sivuvaunussa istuva.

Se soveltui hyvin monenlaiseen käyttöön, muun muassa panssarien tiedusteluajoneuvoksi.

Juuri tuollaisella moottoripyörällä Aarne oli 17-vuotiaana kuljettanut ammuksia etulinjaan ja tulomatkalla kuolleita sekä haavoittuneita sieltä pois.

Yhtäkkiä eteisestä kuuluva ääni sai vanhuksen vavahtamaan. Ohjekirja putosi lattialle. Kohta oven kahva liikkui alaspäin ja hän näkisi heidät. Aarne makasi selällään sängyssä. Hän ei pystyisi panemaan vastaan. He tekisivät hänelle mitä halusivat. Vanhuksen sydän hakkasi. Minne hänet vietäisiin?

Syyskuussa järjestetyssä pienessä syntymäpäivätilaisuudessa Olli ja Aarnen pojanpoika Affe olivat vakuutelleet, että mitään hätää ei ollut. Mutta he eivät tieneet, he eivät oivaltaneet. Se oli kerrottu lehdissä ja televisiossa. Sen täytyi olla totta. Samaa oli jatkunut useita kuukausia pienin tauoin. Lopulta Aarne oli sulkenut television, eikä enää avannut sitä.

Heitä oli vielä seitsemän elossa. Aarne ei ollut yrittänyt ottaa toisiin yhteyttä, mutta ei kukaan häneenkään. Hekin varmaan pelkäsivät. Useimmat olivat vielä huonommassa kunnossa kuin Aarne. Yhdelle aseveljelle ei olisi voinut soittaakaan, kun tämä ei puhelimessa enää kuullut mitään.

Aarnen muistisairaus oli vuodenvaihteen jälkeen alkanut pahentua.

Heitä oli silloin lähtenyt 1400 miestä. He olivat kaikki syyllisiä. He olivat sotarikollisia. Heidät vietäisiin vankilaan, mutta missä tuomioistuimessa asiaa käsiteltäisiin? Olisiko se Suomessa? Sitä Aarne oli ajatellut lukemattomia kertoja.

Vanhuksen sydämessä raastava tuska ei hellittänyt, hän ei muistanut kovista yrityksistään huolimatta tehneensä mitään laitonta sodassa eikä muistanut aseveljienkään tehneen.

Mutta niin oli tapahtunut. Niin oli lehdissä ja televisiossa kerrottu oikein dosenttien ja professorien suulla useampaan kertaan. Tuon oli vahvistanut Kansallisarkiston pääjohtajakin.

Aarne ei muistanut muuta, kuin että he olivat taistelleet rintamalla venäläisiä vastaan kuten muutkin. Kyynel vierähti vanhuksen poskelle. Katse ei päässyt irti olohuoneeseen johtavasta oven kahvasta. Se pysyi liikkumattomana. Ikään kuin

sekin olisi odottanut eteisen suunnasta kohta saapuvia oikeuden miehiä.

Mutta näitä ei kuulunut. Vuosi vaihtui. Alettiin mennä kohti kevättä. Aurinko nousi aamulla aikaisin. Vettä tippui räystäistä.

Harmaapäinen vanha mies yritti saada puhelintaan toimimaan, mutta ei onnistunut. Tuskastuneena hän laski sen sänkynsä vieressä olevalla valkoisella pöydälle. Parin minuutin kuluttua hän yritti uudelleen, nytkin turhaan. Vaimon numeroa ei löytynyt.

Hän oli kuollut kolme vuotta aiemmin.

Aarne ei ollut enää kuukausiin nähnyt painajaisia sodasta. Ajoittain hän ei muistanut edes olleensa sodassa.

Vanhuksen huulien välistä oli viime kuukausina montaa kertaa heiveröisellä äänellä kuulunut kysymys:

”Onkohan minun aikani poistua tästä maailmasta – tavalla tai toisella?”

Aarnen katse pysähtyi jälleen seinällä olevaan tauluun. Siinä oli nuori sotilas. Koppalakki oli hieman kallellaan. Sotilaan kasvoilla oli hienoinen hymy.

Aarne ei muista kuka sotilas on. Hän on kysynyt sitä pojanpojaltaan ennenkin. Vastaus on aina ollut sama: ”Isoisä, se olet sinä.”

Kiväärit kylvivät kuolemaa

Oskar havaitsi syrjäilmällä useita tuttuja kasvoja kadun varrella, joukossa oli myös naisia. Lumi narskui jalkineiden alla. Heitä kädet ylhäällä marssivia oli yksitoista. Jonon vieressä kiväärit käsissään kulkevia vartijoita oli huomattavasti enemmän. Kartanon piirittäjiä oli varmaan ollut yli kaksisataa, näistä osa oli ollut venäläisiä sotilaita.

Edellisenä päivänä rakennuksiin oli suunnattu tykkituli. Illalla kaksi piiritetyistä oli kääriytynyt valkoisiin lakanoihin ja lähtenyt yrittämään läpi saartorengaasta. Sen jälkeen miehistä ei ollut kuultu mitään.

Yön ajaksi tilanne rauhoittui. Vain yksittäisten laukausten ääniä kuului pimeyden keskeltä.

Aamulla selvisi, että tykkejä oli saarrostenrenkaaseen tuotu lisää ja päivänvalon myötä niiden tulitus alkoi. Piiritetyt nostivat valkoisen lipun. Tilanne katsottiin toivottomaksi. Miehet olivat väsyneitä. He olivat piileskelleet useita päiviä ja onnistuneet sitten kokoontumaan Pietniemen Vanhaan kartanoon, josta oli ollut tarkoitus paeta Kankaanpäähän. Suunnitelma ei ollut toiminut.

Oskarin edessä marssivat Juho Boelius ja Karl Eklund. Taaksepäin Oskar ei uskaltanut vilkaista, häntä oli isketty kiväärillä selkään jo kahdesti ja kerran kasvoihin. Oskarin jalat olivat täysin tunnottomat. Hän oli paljasjaloin. Vartijat olivat määränneet heittämään jalkineet tien viereen.

Leukaluussa tuntui pistävä kipu. Verta valui koko ajan rinnoiksille.

Mutta siellä takana niiden muiden täytyi tulla; Frans Heinenon, Gustav Härmälä, Paavo Isoruuti, Hjalmas Nylund, Kaarlo Pere, Kaarlo Tommila, Einar Uusi-Esko ja Aaro Vuosio. Tommila oli nuorin, 19-vuotias, muut hieman vanhempia.

Oskar Jylhänmaa oli joukon vanhin, jo 47-vuotias.

Hän mietti mihin heidät sijoitettaisiin, mahdollisesti poliisikamarille? Siinä olisi jotain komiikkaakin. Se oli hänelle tuttu paikka, olihan hän toiminut konstaapelina lähes parikymmentä vuotta. Toinen jonossa marssiva poliisi oli 31-vuotias Frans Heinenon.

Mutta kulkue ei suunnannut poliisikamarille. Oskar tiesi, että Porin lyseolla sijaitsi punaisten päämaja. Olivatko he menossa sinne? Ehkä heitä haluttiin kuulustella ja mahdollisesti nöyryyttääkin?

Porin kaupunki oli punaisten hallussa. Siksi he suojeluskuntaan kuuluvat olivat päättäneet paeta. Heistä kahdeksan oli Luvialta, kaksi Porista ja yksi Porin maalaiskunnasta.

Mitä heiltä tultaisiin kysymään? Ehkä suostuteltaisiin liittymään punaisten joukkoihin eli kapinallisiin?

Venäjällä bolševikit olivat päässeet valtaan puoli vuotta aikaisemmin. Veri oli virrannut. Suomalaiset kommunistit halusivat liittyä vallankumouksen kautta perustettuun Neuvostoliittoon. Se merkitsi elämän edelleen jatkumista vieraan valtion alaisuudessa.

Valkoiset halusivat itsenäisen Suomen.

Nikolainkadun puoleinen lyseon portti oli edessä. Kolmen kilometrin painajaismainen marssi päättyisi. Jotkut kadun varrella näytöstä seuraamaan tulleet ihmiset huutelivat hävyttömyyksiä ja kaikenlaisia herjoja. Pahimpia olivat naiset.

Muutama kiväärimies tökki aseensa piipulla vankeja pihalle saavuttaessa. Oskarin silmät tavoittivat kaksikerroksisen vaaleanpunaisen jyhkeän rakennuksen. Sen katolla oli mustia neliskanttisia savupiippuja. Heidät komennettiin rakennuksen eteen riviin kasvot seinää vasten.

Oskar tunsu potkun jalassaan ja käännähti taaksepäin. Miehen sisällä leimahti viha. Tämä alkoi mennä liian pitkälle! He eivät olleet tehneet pahaa kenellekään, ainoastaan yrittäneet poistua salaa paikkakunnalta.

Mutta potkaisija ei ollut kukaan aseistetuista vartijoista, vaan joku Oskarille täysin tuntematon, joka hypähti nopeasti taaksepäin.

Ivallisista huutoja kuului väkijoukosta. Oskar päätti, että tämä ei jäisi tähän, kun laillinen yhteiskuntajärjestys olisi palautettu.

Kaksi miestä lähti kulkemaan heidän takanaan. He pysähtyivät jokaisen kohdalla. Kun miehet tulivat Oskarin taakse, hän kuuli kysymyksen nimestään ja syntymäajastaan. Oskar vastasi:

– Oskar Jylhänmaa, syntynyt 19. syyskuuta vuonna 1871.

Muuta he eivät halunneetkaan tietää. Kysyjät siirtyivät seuraavan kohdalle.

Sitten he poistuivat hetkeksi rakennukseen. Kun he palasivat, toinen heistä antoi ääntään korottaen uskomattoman määräyksen; heidät käskettiin riisumaan takkinsa ja housunsa. Mitään ei tapahtunut. Nyt mies suorastaan karjui ja heilutti uhkaavasti pistooliaan. Vaatteita alkoi tipahdella hangelle. Mutta sekään ei riittänyt. Lopuksi käskettiin ottamaan sukatkin jalasta. Hidadestelijat saivat iskuja kivääreistä. Yhtä vangituista lyötiin päähän. Aseen tähtäin repi syvän haavan miehen kaulaan. Verta ryöpsähti valkealle hangelle.

Sitten heille karjuttiin käsky kävellä paljain jaloin viereisen kivirakennuksen seinän viereen. Konstaapeli Heinonen tivasi, mistä tässä oli oikein kysymys? Laukauksen ääni kaikui kivisten rakennusten seinissä. Heinonen kuoli siihen paikkaan.

Oskarın ajatukset alkoivat pyöriä valtaisalla voimalla. Titalanne ei ollut enää poliisimiehen ymmärrettävissä. Kiväärit räätisivät jälleen. Kolme vangittua alkoi kaatua kohti valkoista maata, ihmiset läpäisseet kuulat imaisivat verisuihkuja mukaansa ja läjähtivät sitten huurteen peitossa olleeseen kiviseinään.

Oskar tajusi tulleen matkansa päähän.

Yksi vangituista ryntäsi hurjaan pakoon. Pian kulman takaa kuului laukauksia. Verinen ruumis kiskottiin jaloista takaisin paikalle. Rivissä seisovien tappaminen pääsi jatkumaan.

Pakoon ei enää pääsisi. Puheet oli puhuttu. Heidät kaikki ammuttaisiin! Oskarın silmissä häivähtivät vaimonsa Olgan onnelliset kasvot. Puolitoistavuotias Aarre-poika hymyili äitinsä sylissä.

Kiväärit alkoivat jälleen puhua. Oskar näki silmäkulmaansa yhden maahan kaatuneen kouristuksenomaiset liikkeet. Luodit olivat osuneet huonosti, sydän pumppasi verta

ulos nuoresta pojasta, joka yritti haroa lunta käsillään. Sitten käsien liike hiljeni. Verentulokin loppui. Nuorukaisen ruumis vavahti vielä kerran. Se oli lopullinen hyvästijätö kaikelle maalliselle.

Oskarin valtasi tyyni rauhallisuus. Hän kääntyi ympäri. Kolmella ampujalla oli venäläinen univormu, kolmella siviilipukuisella punainen nauha käsivarressaan. Konstaapeli Oskar Jylhänmaa katseli murhaajiaan silmiin. Sitten kiväärit hitaasti kohosivat.

Oli helmikuun 6. päivä vuonna 1918.

Kymmentuhatta pakenee

Oskar Jylhänmaalta jäi puolentoista vuoden ikäinen poika Aarre Yrjö Kullervo, joka oli syntynyt 4.9.1916 Porissa.

Suomi oli jakautunut kahtia niin aatteellisesti kuin alueellisestikin. Toisella puolella oli 6.12.1917 itsenäiseksi maaksi julistautuneen Suomen hallitus eli valkoiset ja toisella puolella Suomen kansanvaltuuskunta eli punaiset. Näiden kahden leirin erimielisyydet huipentuivat 27.1.1918 alkaneeseen sisällissotaan.

Edellisen päivän iltana Helsingin työväentalon torniin oli nostettu punainen lyhty merkiksi sodan aloittamisesta. Punakaarti otti Helsingin haltuunsa aamulla 28.1. Pian punaiset hallitsivat koko maan eteläistä osaa.

Valkoisten käsissä oli maan keskiosa ja pohjoinen. Heidän päämajansa oli sijainnut aluksi Vaasassa, mutta siirrettiin sieltä päiväksi Ylihärmään ja 27.1. Seinäjoelle. Osapuolten tavoitteena oli vastustajan murskaaminen ja oman valtaryhmittymän etujen takaaminen.

Punakaartissa oli myös naisia ja molemmilla puolilla lapsia aseissa. Nuorimmat vain 12–13-vuotiaita.

Punaisten ajatuksena oli pitää Suomi Venäjän yhteydessä sosialismin saavuttamiseksi. Valkoisten tavoitteena oli vallan palauttaminen hallitukselle koko maan alueella.

Molemmilla osapuolilla oli suunnilleen 80 000 sotilasta. Neuvosto-Venäjä tuki punaisia merkittäville asekuljetuksilla, mutta suureksi ongelmaksi osoittautui osaamista vaativien isompien taisteluryhmittymien johtaminen.

Valkoisilla tilanne oli toinen. Kun Saksasta saapunut kenraalimajuri Rüdiger von der Goltzin johtama, yli 10 000 miehen vahvuinen Itämeren divisioona nousi huhtikuussa maihin Hangossa, punaisten peli oli pian pelattu. Heitä pakeni valtavat määrät Neuvosto-Venäjälle. Monet kohtasivat myöhemmin loppunsa Krasnyi borissa ja Sandarmohissa Neuvostoliiton salaisen poliisin suorittamissa joukkoteloituksissa. Niskalaukaus ja ruumiit tuupattiin valmiisiin joukkohautoihin.

Suomessa punainen osapuoli oli aloittanut kiinni saamiensa murhaamisen, joiden määrä Satasurmat-hankkeen mukaan oli 1424 ihmistä. Tätä valkoiset eivät antaneet anteeksi. Punaisia tapettiin yli nelinkertainen määrä, 7370 ihmistä. Vankileireillä myöhemmin kuolleet muodostivat vielä oman karneen lukunsa – yli 10 000.

Suomessa muutaman kuukauden sota oli vaatinut 36 640 uhria. Monet heistä kumpaankaan puoleen kuulumattomia aseettomia ihmisiä, joita kuoli myös taistelujen jalkoihin jääneinä. Luodit ja tykkien ammuksiset eivät valinneet puoltaan.

Sodan nimestä molemmat osapuolet valitsivat itselleen sopivan, josta käytiin kiistaa vuosikymmenet. Siitä ei kuitenkaan pääse mihinkään, etteikö sodan lopputulos merkinnyt itsenäisen Suomen olemassaolon säilymistä.

Kaikkiaan Stalinin vainoissa on myöhemmin arvioitu kuolleen lähes 20 000 suomalaista.

Suomalaissotilas pelättyjen Waffen-SS -joukkojen riveissä

Waffen-SS oli sotaa käyvän natsi-Saksan monikansallinen armeija, jossa palveli noin 1400 suomalaista. Yksi heistä oli Aarre Jylhänmaa.

Jylhänmaa matkasi Saksan itärintamalle keuhkokuumeella 1941 ja todisti monia sodan kauheuksia. Kun suomalaisia Waffen-SS-miehiä päätettiin kotiuttaa keväällä 1942, Jylhänmaa liittyi Suomen armeijaan. Sodan päätyttyä Suomen poliittinen ilmapiiri muuttui, eikä Jylhänmaan palvelusta Waffen-SS:ssä enää katsottu hyvällä vaan hänet irtisanottiin puolustusvoimista.

Suuremman Suomen puolesta pyrkii kuvaamaan Jylhänmaan kokemia taisteluja ja kokemuksia niin totuudenmukaisesti, kuin se lähdeaineiston pohjalta on voitu tehdä. Kirja kertoo rintamasotilaan elämästä taistelujen keskellä niin kuin Jylhänmaa itse sen koki.

9 789523 763258

90.35 • ISBN 978-952-376-325-8

www.bazarkustannus.fi

Kannen suunnittelu Mika Tuominen